

ROMÂNIA

1918-2018 | SĂRBĂTORIM ÎMPREUNĂ

DVOJEZIČNO GLASILO HRVATA U RUMUNJSKOJ
PUBLICAȚIE BILINGVĂ A CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

STR. / PAG. 4

A SUNAT DIN NOU CLOPOȚELUL

STR. / PAG. 6

NOGOMETAŠI ZAJEDNIŠTVA...

STR. / PAG. 13

FESTIVAL ETNIČKIH MANJINA...

U Bukureštu je održan summit
INICIJATIVA TRIJU MORA

Slijedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u petak 19.10.2018, u 15.30 sati. Gledajte nas!

REDAKCIJA:
COD ISSN 1841-9925

Redactor șef:
Ivan DOBRA

Redactori:
Lina TINCUL; Daniel LUCACELA; Slavica-Maria MUSELIN; Maria GIURCHIJA

Colaboratori:
Maria LAŢCHICI; Pr. Davor LUCACELA; Petru MILOŠ

Tehnoredactor:
Zlatko Nikola URSUL

Adresa:
Uniunea Croaților din România
327065 Carașova 22, jud. Caraș-Severin, România
Telefon: 0040-255-232255
Fax: 0040-255-232146
E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com
Web: www.zhr-ucr.ro

UREDNIŠTVO:
ISSN KOD 1841-9925

Glavni urednik:
Ivan DOBRA

Urednici:
Lina TINCUL; Daniel LUKAČELA; Slavica-Marija MUSELIN; Marija ĐURKIĆA

Vanjski suradnici:
Marija LACKIĆ; Vič. Davor Lukačela; Petar Miloš

Tehnoredactor:
Zlatko Nikola URSUL

Adresa:
Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj
327065 Carașova 22, Caraș-Severin, România
Telefon: 0040-255-232255
Fax: 0040-255-232146
E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com
Web: www.zhr-ucr.ro

www.zhr-ucr.ro

Slijedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u četvrtak 18.10.2018, od 11.00 sati (prije podne).

Svaka emisija pokušava obuhvatiti ono što je značajno u povijesti i životu hrvatske manjine na rumunjskom prostoru, naše tradicije, običaje i najvažnije događaje iz karaševske zajednice. Gledajte nas!

Svakog petka s početkom od 19:10, na frekvenciji 105,6 MHz Radio Ričice, emitira se naša emisija na hrvatskom jeziku. Slušajte nas!

U OVOM BROJU DONOSIMO / ÎN ACEST NUMĂR:

INICIJATIVA TRIJU MORA	STR. 3
A SUNAT DIN NOU CLOPOTELUL	STR. 4
ȘCOALA LUPAC LA ÎNCEPUT DE AN ȘCOLAR	STR. 5
NOGOMETAȘII ZAJEDNIŠTVA OBRANILI	
PROŠLOGODIŠNJU TITULU	STR. 6
II. FORUM PRIPADNIKA HRVATSKIH MANJINA	STR. 7
SVETKOVINA TRADICIJSKE KULTURE	STR. 8
WORLD EXPERIENCE FESTIVAL U BUKUREȘTU	STR. 9
RUGA DIN IABALCEA/KLOKOTIČKI KIRVAJ	STR. 10
PROSLAVA BLAGDANA SV. MATEJE	STR. 11
POZDRAVILA VAS SV. MARIJA RADNA!	STR. 12
FESTIVAL BANATSKIH ETNIČKIH MANJINA	STR. 13
FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU MISTREȚUL!	STR. 14
LET'S DO IT, ROMÂNIA!	STR. 15

convenabile în amonte și ne-am croit drumul printre stânci, deoarece, la un moment dat, poteca de pe malul râului a luat sfârșit. După câteva minute bune de mers pe creste cu spini și bolovani cât casa am auzit ceva țiuțuri și zgomote ciudate în fața noastră, necunoscute-mi până atunci. Nu știam ce putea să fie, nu știa nici camaradul meu, dar nu am șovăit nici o clipă și ne-am continuat drumul. La un moment dat, eu fiind în față, m-am întâlnit spontan cu un mistreț care grohăia și se uita amenințător la noi. Era la aproximativ trei metri distanță, a stat în loc câteva secunde bune, după care a început să urce spre pădure, iar în tot acest timp grohăia mult mai intens. Eu am încremenit de frică și, cel mai probabil, camaradul meu la fel, însă după câteva minute am deslușit misterul apariției mistrețului în fața noastră. Era o scroafă cu șase purcei, pe care i-a trecut râul printr-un loc cu apă mai mică și mai domoale. Iar unul dintre cei șase purceluși nu a putut urca panta abruptă din acea zonă, motiv pentru care scroafa a zăbovit în preajma noastră.

Intr-un final a ieșit și ultimul purceluș din strâmtoarea prin care i-a călăuzit pe toți frații scroafa-mamă, după care s-a strecurat speriat printre picioarele noastre și a ales drumul cel bun, către familie și viață. Nu pot să nu mă gândesc cu groază, chiar și acum când scriu aceste rânduri, la ce carnagiu s-ar fi putut petrece dacă această familie absolut inocentă s-ar fi întâlnit cu neisprăviții aceia de braconieri care hoinăreau prin zonă în ziua precedentă. După ce purcelușii s-au aflat cu toții în grija mamei, au mai zăbovit puțin în depărtare, scotocind prin pământ în căutarea hranei, și s-au pierdut apoi în adâncul întinsei păduri. În acel moment am hotărât de comun acord cu Luka să încheiem această aventură memorabilă, cu multe poze, cu peisaje desprinse parcă din basme, cu aer curat, voce bună și multă adrenalină, dar și cu credința că acei purceluși minunați vor reuși în viitor să se ferească de oamenii care le invadează habitatul și vor contribui la perpetuarea speciei, creându-și și ei, la rândul lor, familii.

Petru Miloș

LET'S DO IT, ROMÂNIA!

Campania națională de curățenie "Let's do it, România!" derulată la nivel mondial, a reușit să mobilizeze și în Carașova aproximativ 30 de voluntari dornici să strângă deșeurile din arealele naturale. Acțiunea a fost organizată de Administrația Parcului Național Semenic-Cheile-Carașului, împreună cu Liceul Bilingv Româno-Croat din Carașova, în colaborare cu Primăria Carașova și Uniunea Croaților din România. Președintele Uniunii Croaților, Ghera Slobodan, directoarea Liceului Bilingv, Alina Miștoiu, elevi, dar și simpli cetățeni

în același timp trebuie să fim responsabili și față de semenii noștri. De aceea suntem astăzi aici, ca să avem grijă de planeta noastră!" - i-a îndemnat și președintele Uniunii Croaților din România, Ghera Slobodan pe voluntarii prezenți la acțiune. Nicușor Ifca, directorul Parcului Național Semenic-Cheile Carașului le-a prezentat, la rândul său, frumusețile sălbatice, flora, fauna și cele mai spectaculoase atracții ale parcului din imediata apropiere a Carașovei.

"Trebuie să fim responsabili față de mediul înconjurător, față de Planeta noastră, care ne hrănește, ne oferă adăpost, dar

Mișcarea Let's Do It, World!, organizatorul evenimentului World Cleanup Day, a luat naștere în 2008, atunci când Estonia a organizat prima Zi de Curățenie Națională și a reușit să mobilizeze 50.000 de voluntari într-o singură zi. România este parte din rețeaua internațională Let's Do It World! încă de la început, fiind a patra țară care a organizat o acțiune națională de curățenie.

Lina Tincul

FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU MISTREȚUL!

Îmi amintesc cu multă plăcere de o aventură petrecută cu mulți ani în urmă pe Cheile Carașului, la locul numit Međureka, unde m-am deplasat la o partidă de pescuit cu unul dintre cei mai buni prieteni ai mei, Luka.

De la început trebuie spus, la aceea vreme colegul meu era un novice în pescuitul la păstrăv cu musca artificială și rotative, în schimb, era un mare camarad și un ortac de nădejde în mijlocul pădurii.

Totul s-a întâmplat la începutul lunii lui Florar, de 1 Mai, perioadă a anului când păstrăvul este extrem de activ. Plănuisem ieșirea cu câteva zile înainte până la cel mai mic detaliu, deoarece urma să înnoptăm sub cerul liber, fără corturi și saci de dormit.

Am ajuns la podul de la Međureka după ce am străbătut pe jos o zonă de vreo 10-12 km. Osteniți după atâta drum, am făcut o pauză de gustare și, binenteles, de o dușcă zdravănă de

am dat seama ce hram poartă, am început să-mi fac probleme în privința bagajului pe care l-am lăsat în tabără.

Totuși, întorși în tabără, am găsit lucrurile așa cum le lăsasem, se pare că braconierii nu au trecut pe acolo. Cum eu prinsesem câțiva păstrăvi foarte frumoși, ("muscarul" Luka, niciunul), i-am curățat cu mare plăcere, după care i-am gătit la marginea focului, înfipti în tepușe, condimentați cu puțină sare și usturoi, o experiență cu care nu mulți au ocazia să se delecteze în inima naturii. Pe deasupra, delicioasa mâncare a fost presarată cu povești pescărești și ceva bere rece, scufundată pe malul râului.

Am adormit pe la miezul nopții, după o seară de pomină, cu multă voie bună și povestiri, după ce Luka mi-a relatat ce pești mari a capturat în prodigioasa-i carieră și cât de mult se pricepe la pescuit. În timp ce stăteam în jurul focului mi-a destăinuit cu multă tristețe în glas că nu înțelege, printre altele, de ce l-au ocolit atât de mult păstrăvii de această dată, pe el, marele pescar. Nu înțelegea de ce nu a simțit nici măcar o smucitură a regelui râului Caraș și al apelor de munte, cu toate că muștele artificiale pe care

țuică de prune din Carașova, iar în același timp am stabilit traseul pe care urma să pescuim până la lăsarea întunericului, dar și locul unde urma să înnoptăm. Eu am ales să pescuiesc cu rotative, iar Luka, cu toate că apa era binișor închisă la culoare, a insistat să-și incerce norocul la muște artificiale! Am lăsat cea mai mare parte a bagajului la locul unde urma să facem tabăra și am luat-o fiecare pe traseuri diferite, eu în avalul râului, iar Luka în amonte, cu tot cu muștele lui, și am hotărât de comun acord să ne întâlnim în tabăra noastră odată cu lăsarea întunericului. În timp ce pescuiam cu succes m-am întâlnit cu câțiva "prigonari", cum îi numim noi pe braconierii care pradă apele râurilor cu tot ce le stă în putință, oameni de care nu îmi face plăcere să-mi amintesc, iar după ce am schimbat câteva vorbe cu ei și mi-

le-a folosit erau dintre cele mai scumpe și aveau culori liliachii, culori pe care păstrăvul le atacă cu multă ferocitate când le vede. Când le vede, Luka, i-am zis eu, după care am luat fiecare încă o dușcă copioasă de țuică și am adormit.

Ne-am trezit dimineața devreme și am coborât în josul râului vreo 5 km, de unde am început să lansăm cu rotative și oscilante de dimensiuni foarte mici și de culori deschise. Am pescuit la început fiecare de pe maluri opuse, însă, cum Cheile Carașului sunt unele foarte sălbatiche, cu maluri greu accesibile și stâncoase, prin care râul serpuiește cu putere și își croiește drumul spre Carașova, celebra capitală a croaților din România, am fost nevoiți de multe ori să pescuim amândoi din același loc. Cum peștii ezitau să atace momelile lui Luka, speriați, după părerea lui, de lansările mele, am decis să căutăm locuri mai

INICIJATIVA TRIJU MORA U BUKUREȘTU

U ponedjeljak i utorak, 17. i 18. rujna 2018. godine u Bukureștu, glavnom gradu Rumunjske, održan je treći Sastanak na vrhu Inicijative triju mora.

Uz pokretače Inicijative, predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović i predsjednika Republike Poljske Andrzeja Duda, te predsjednika Rumunjske i domaćina ovogodišnjeg sastanka Klausu Iohannisu, sudjelovali su predsjednici i visoki predstavnici država sudionica Inicijative. Riječ je o državama smještenih između Jadranskog, Baltičkog i Crnog mora, -Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Slovačka, Češka, Slovenija, Bugarska i Austrija. Sastanku su nazočili i predstavnici partnera Inicijative, ministar vanjskih poslova Savezne

kičmom europske i transatlanske otpornosti. "Treći summit pokazuje našu odlučnost da se stvori ekonomski integrirana EU i tako postane jači transatlantski partner", rekla je predsjednica Kitarović.

Rumunjski predsjednik Klaus Iohannis u govoru je pozvao na usvajanje kratkog popisa od 40 prioritarnih projekata, naglasivši da bi projekti trebali pridonijeti većoj koherentnosti i konvergenciji, te smanjiti "umjetne razlike" na kontinentu, između stare i nove Europe.

"Želim da na kraju sastanka na vrhu damo potporu listi projekata na polju energetike, prometa i digitalizacije", rekao je rumunjski predsjednik.

O tome je govorila i hrvatska predsjednica, koja je u Bukurešt došla s 11 hrvatskih projekata. "Projekti poput koridora za energetska opskrba, komunikacijska infrastruktura, kao i modernizacija naših ekonomija kroz širenje prometnih veza, omogućit će punu integraciju srednje Europe s ostatkom našeg kontinenta i izbrisati umjetne, ali još uvijek postojeće podjele između stare i nove, zapadne i istočne Europe te definitivno pridonijeti

Republike Njemačke Heiko Maas, ministar energetike SAD-a Rick Perry te predsjednik Europske komisije Jean-Claude Juncker, koji je kazao da daje punu potporu Europske komisije Inicijativi i želi ohrabriti sudionike u stvaranju novih koridora, ne samo između sjevera i juga nego i istoka i zapada. Juncker je slikovito kazao da je "uvijek mislio da Europa treba disati dvama plućnim krilima, istokom i zapadom".

"Vaša nazočnost daje nam uvjerenje da su naši ciljevi shvaćeni i da je ogroman potencijal Inicijative postao široko prepoznat", kazala je hrvatska predsjednica u govoru na summitu, obračunajući se Junckeru, Maasu i američkom ministru energetike Ricku Perryju. Ponovila je da je ključni cilj inicijative učiniti središnju Europu

višoj razini napretka Europe kao cjeline", rekla je.

Sastanak na vrhu Inicijative triju mora započeo je Poslovnim forumom u organizaciji gospodarskih komora država sudionica Inicijative u ponedjeljak, 17. rujna. Forum je održan prvi puta uz summit inicijative, a na njemu je bilo preko 600 sudionika. Uz predstavnike zemalja članica inicijative sudjelovali su i oni iz drugih zemalja EU-a, zemalja zapadnog Balkana, SAD-a, Moldove, Ukrajine, Gruzije te dužnosnici Europske komisije. "Poslovni forum povezao je zemlje Inicijative triju mora, druge zemlje i financijske institucije" -Svjetsku banku, Europsku banku za obnovu i razvoj i Europsku investicijsku banku. "Mislim da se trebamo dogovoriti da forum bude redovit, da se održava jednom godišnje", pozvao je predsjednik Rumunjske Iohannis.

Ivan Dobra

LA LICEUL BILINGV DIN CARAȘOVA A SUNAT DIN NOU CLOPOȚELUL!

Luni, 10 septembrie, a început noul an școlar, 2018-2019. Sunetul clopoțelului a anunțat începerea anului școlar și la Liceul Bilingv Româno-Croat din Carașova.

De dimineață, copiii îmbrăcați frumos și vizibil emoționați s-au adunat în biserica „Marijina uznesenja” din Carașova pentru a asista la slujba religioasă, oficiată de preotul Rebegila Petru. După încheierea slujbei, elevii s-au îndreptat spre Liceul Bilingv, nerăbdători să-și întâlnească diriginții și profesorii și să-și revadă sălile de clasă și colegii.

În curtea Liceului a urmat deschiderea oficială a noului an școlar, deschidere la care au participat, alături de elevi, părinți și profesori, și reprezentanții autorităților locale, și anume primarul Bogdan Petru, preotul comunei, Rebegila Petru, dar și Beul Marian, reprezentantul Poliției Comunale. Cu toții au adus un gând bun elevilor și le-au urat succes în noul an școlar.

Directoarea instituției, prof. Miștoiu Alina a ținut un discurs motivant, urându-le elevilor un an școlar plin de reușite: „Tată-ne ajunși la începutul unui nou an școlar, un an școlar care pentru unii este un nou început, și aici mă refer la cei mici, care pentru prima dată pășesc în grădiniță, dar și la cei de la clasa pregătitoare, care, ajutați de doamnele învățătoare, vor cunoaște tainele scrisului și ale cifrelor. Un an școlar plin de reușite le doresc și elevilor de gimnaziu, dar și celor de la liceu. Totodată, aș vrea să le urez celor din clasele terminale, clasa a VIII-a și clasa a XII-a un an școlar frumos, cu multe bucurii și împliniri în ceea ce privește activitatea lor de elevi. Fie ca la sfârșitul acestui an

școlar noi toți să ne mândrim cu voi și cu reușitele voastre. Fiți mândri că sunteți elevii acestui liceu, că aveți posibilitatea să vă păstrați tradițiile, obiceiurile și limba, căci un popor care-și pierde limba, se pierde pe el însuși.”

Cu acest prilej, participanților le-a fost transmis și mesajul ministrului Educației și Învățământului, Liviu Marian Pop, în care au fost îndemnuri și pentru elevi, și pentru profesori, dar și pentru părinții elevilor. „Mă adresez dumneavoastră, părinților – a transmis ministrul – cu rugămintea de a veni în ajutorul copiilor, dar altfel decât ați făcut-o unii până acum. Supravegheați-i, dar nu-i încorsetați, iubiți-i, dar nu-i sufocați, ajutați-i, dar nu le

faceți temele integral. Copiii sunt mult mai inventivi decât ne imaginăm, așa că vă provoc să le dați șansa de a-și pune imaginația la lucru”.

La întoarcerea din vacanță, elevii au găsit toate sălile de clasă igienizate, iar cei de la ciclul primar au fost surprinși cu săli frumos colorate și amenajate. În acest an școlar, la Liceul Bilingv Româno-Croat vor învăța 171 de elevi, de la clasa pregătitoare și până la clasa a XII-a, plus două grupe de grădiniță. Așadar, la ciclul preșcolar care va funcționa în corpul din centru, avem 15 copii la secția română și 16 copii la secția croată. La ciclul primar, sunt două clase de secția croată care cu-

O tome svjedoči veliki broj zavjetnih slika na hodniku. Tri su dana i duga i kratka, da bi trećega dana svi putnici govorili samo jedno: vidi se Marija Radna, tornjevi crkve!

A Marija Radna, nedavno obnovljena, sjaji i sama po sebi je veličanstvena, odiše svetošću, mirom, vjeron i nadom. Sa svoja velika dva tornja, uspravno

okrenuta nebu, kao da je samom svojom impozantnom pojavom svjedočila o snazi vjere, života i ustrajnosti unatoč nevoljama kroz povijesti. Preživjela je ratove, razne vladavine i režime. A s njome i naši stari, a sada i mi. Ona je naša pratiteljica, podrška u nedaćama, nevoljama, nesigurnostima, prosvijetiteljica pameti i srdaca, utješiteljica i obnoviteljica duša. Naša zagovornica kod Isusa.

Dirljivo je bilo ove godine vidjeti da je broj naših hodočasnika koji idu pješice u Mariju Radnu opet počeo rasti, barem je tako u Lupaku odakle je ove godine krenulo pješice 35 hodočasnika.

To je dokaz da unatoč svim teškoćama kroz vrijeme Marija Radna privlači snagom vjerom hodočasnike iz svih krajeva. Okrijepljeni duhom zapavimo puni zahvalnosti na uslišanim molitvama:

O Marijo Radna,
Nebeska Majko naša,
Na zemaljskom si putu
Zagovornica i pomoć,
Utjeha i nada naša,
Svagdašnja.

Dragi naši čitatelji, do sljedećeg broja naših novina, BUDITE POZDRAVLJENI OD MARIJE RADNE!

Maria Lațchici

FESTIVAL BANATSKIH ETNIČKIH MANJINA

UBokši, malenom gradiću Karaš-severinske županije, održan je 14. rujna 2018. g. Festival etničkih zajednica iz Banata, tradicionalna kulturna manifestacija koja je ove godine stigla do svoga 17. izdanja. Kulturni događaj je započeo veselom i opuštenom paradom narodnih nošnji folklornih ansambala nacionalnih manjina i odvijao se pod znakom raznolikosti i multikulturalnosti s ciljem promicanja zasebnosti svake manjine i skladnog suživota na ovom multikulturalnom banatskom prostoru. Organizatori festivala su bili Karaš-severinsko županijsko vijeće, Karaš-severinski županijski centar za sačuvanje i promicanje tradicionalne kulture, Općina i Mjesno vijeće Bokša te gradski Dom kulture istoimenoga grada.

Folklorni ansambli su na otvorenoj sceni ispred gradskog Doma kulture prikazali narodne plesove i glazbu specifičnu svakoj prisutnoj manjini, a brojna publika je velikim aplauzom toplo nagradila izvedbe sudionika. Karaševska zora je nastupila nakon zbora „Glas Ukrajinaca” i prikazala znatiželjnim ljubiteljima folklora bogatstvo karaševskih tradicio-

nalnih plesova i popijevka. Iza folklorne formacije Zajedništva Hrvata, na bokšanskoj sceni nastupili su, između ostalima, ansambli Mađara, Srba, Roma, Njemaca te rumunjskog većinskog naroda.

Podsjetimo, jedan od pokretača i organizatora 1. edicije Festivala banatskih etničkih manjina bilo je Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj, a spomenuta edicija održana je 2000. godine na stepenicama Doma kulture u Karaševu. Kasnije je u našem mjestu održana na novoizgrađenoj otvorenoj sceni i jubilarna, deseta edicija Festivala.

Maria Giurchița

POZDRAVILA VAS SVETA MARIJA RADNA!

Svakome od nas, bilo dijete ili odrasla osoba, veoma je dobro poznat ovaj lijepi pozdrav koji čujemo nekoliko puta u godini, kada god idemo na hodočašće u Mariju Radnu pa nekoga pozdravljamo ili nas netko pozdravlja.

Bilo da hodočastimo za Duhove, bilo za Veliku ili Malu Gospu ili u Mariju Čiklovu. Zasigurno je svatko od nas hodočastio barem jednom godišnje u ova nama tako draga i bliska svetišta, a zadnjih desetljeća hodočastimo i puno dalje: u Mariju Bistricu, Međugorje, Lurd, Rim, Svetu zemlju i druga sveta mjesta. Koliko je hodočašće kao oblik pobožnosti važno, pokazuje po-

Neki hodočasnici kreću na put pješice, drugi automobilima ili avionom, ovisno o udaljenosti koju trebaju prijeći. Jedni dolaze iz želje za posebnom Božjom blizinom i produbljanjem svoje vjere, drugi pak polaze na put zbog nekoga zavjeta, drugi ih opet posjećuju usput kao turisti ili iz čiste znatiželje.

Iako neki polaznici, posebno u naše vrijeme, ne polaze uvijek na put prvenstveno iz vjerskih mo-

datak da oko 40 milijuna kršćana godišnje hodočasti u jedno od mnogobrojnih kršćanskih svetišta na svijetu. Tradicija hodočašća u kršćanstvu seže najmanje sve do 4. stoljeća, do carice Jelene, majke cara Konstantina i prve poznate hodočasnice, koja se uputila u Svetu zemlju, želeći vlastitim nogama stupiti na tlo kojim je Isus hodao, djelovao i konačno umro i uskrsnuo.

Sama riječ hodočastiti znači častiti hodom, a mi hodom pohodimo našu Mariju Radnu. A hodočašće se može promatrati i kao metafora ljudskoga života, koji prolazi etape nastajanja, kretanja, promjene, prolaznosti. Cijeli se naš život može promatrati kao hodočašće na zemlji, čiji je krajnji cilj nebesko zajedništvo s Bogom.

No, do tog krajnjeg cilja trebamo hodati na zemlji. A zemaljski je hod pun prepreka, uspona i padova, ponekad je dolina suza, pa da nam je tom dolinom lakše proći utjehu tražimo u molitvi, vjeri i ovakvim hodočašćima. I kada je bilo puno teže (za vrijeme komunizma) naši su stari hodočastili. Svatko je od njih barem jednom godišnje išao u Mariju Radnu i u Mariju Čiklovu.

tiva, ipak gotovo svi na kraju puta svjedoče o unutarnjoj, duševnoj duhovnoj promjeni koju su doživjeli tijekom dugoga putovanja. Zato postoji i izreka da neki na put pođu kao planinari ili putnici, a vrata se kao hodočasnici. Hodočasnici koji su doživjeli ono što možda nisu očekivali: duhovno bogatstvo blizine Božje koja nadilazi sve njihove žrtve i napore. Osim toga, hodočasnici na putu često govore o posebnom iskustvu zajedništva s drugim ljudima, bilo u zajedničkom putovanju, odmoru, molitvi, međusobnom razgovoru, dijeljenju ili pomaganju.

No, koji god bili razlozi koji ljude pokreću da posjete neko svetište, na kraju njihova posjeta uglavnom svi svjedoče o posebnom duhovnom doživljaju, radosti koje u tom svetištu dožive. Ne da se to opisati riječima, to se doživljava i živi! A nama je tako s našom Marijom Radnom i Marijom Čiklovom.

U našim je krajevima narod oduvijek hodočastio. Ponajprije pješice, duga tri dana prema Mariji Radni, i isto toliko nazad. Nije lako, kao što nije lako ništa u životu, ali je osjećaj na kraju hodočašća neopisiv. A Marija Radna jedno je od naših uporišta, mjesto utjehe, nade, zahvalnosti, preporučivanja.

prind 27 de elevi și două clase de secția română în care învață 24 de elevi. La ciclul gimnazial avem doar 54 de elevi, în timp ce la liceu vor studia, în acest an școlar, 35 de elevi.

"Principiul de împărțire a claselor a fost acela de a renunța la simultan și treptat-treptat să ajungem ca fiecare învățător să fie cu o clasă de sine-stătătoare, pentru că așa este pedagogic și mult mai bine pentru copii. Anul trecut, pe secția croată am avut copii și în corpul din centru și în corpul de jos al Liceului, iar anul acesta s-a făcut o singură clasă, a III-a." a declarat directoarea instituției.

Lina Tincul

ȘCOALA LUPAC LA ÎNCEPUT DE AN ȘCOLAR

Un 10 septembrie neașteptat de însořit și un început de an școlar care, datorită căldurii plăcute degajate de aerul proaspăt al dimineții, aducea mai mult cu o zi oarecare din, veșnic, prea scurta vacanță de vară. Doar pe alocuri, cu o grație leneșă, câte o frunză vestejită rătăcea prin văzduh, din când în când – prea puțin, parcă, pentru a convinge vreun copil că toamna tocmai ce a bătut la ușă, iar clopoțelul tocmai ce se pregătea să sune de intrare. Părea o zi banală, tocmai bună de joacă!

Așa i-a găsit prima dimineață din noul an școlar 2018-2019 pe elevii din Clocotici și Lupac, adunați laolaltă în curțile școlilor gimnaziale din localitățile lor; o atmosferă veselă și relaxantă cu copii frumoși și zâmbitori, bucuroși să reînceapă jocul întrerupt în iunie. De cealaltă parte a careului, cadrele didactice și doamna directoare a școlii Lupac, Maria Marina Spătaru (prezentă la deschiderile de an de la ambele școli), reamintindu-le copiilor regulile jocului. Au fost prezenți și preoții (Petar Dobra la Clocotici și Marian Tincul la Lupac), care,

înainte de începerea festivității, au oficiat fiecare câte o slujbă religioasă pentru copii; primarul Marian Vlasici și reprezentantul UCR, Gheorghe Șera, cu vorbe de susținere și îmbărbătare pentru elevi...și, în fine, dar nu în ultimul rând, Poliția Lupac, prin noul șef de post, Rosian Vasile, asigurând elevii că există în permanență cineva prin preajmă care veghează la siguranța lor.

Am aflat cu bucurie: la Clocotici s-a înființat o clasă cu predare în limba croată la ciclul gimnazial! Pentru prima dată școala Lupac va avea o clasă de a V-a, unde toate materiile vor fi predate în limba maternă (excepție făcând româna, matematica și engleza – spune glumind doamna directoare!).

Am constatat cu amărăciune: numărul elevilor este tot mai mic de la an la an. În anul 2015-2016, (an în care numărul elevilor era deja diminuat!) Școala Lupac pornea la drum cu un efectiv total de 192 de elevi din ciclul școlar și preșcolar. Pentru anul școlar 2018-2019 Școala Lupac va trebui să se mulțumească cu doar 117 elevi.

Daniel Lucacela

NOGOMETAŠI ZAJEDNIŠTVA OBRANILI PROŠLOGODIŠNJU TITULU

Izabrana nogometna vrsta Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj suvereno je pobijedila sve suparnike na malonogometnom natjecanju reprezentacija nacionalnih manjina iz Rumunjske i na taj način uspjela obraniti titulu osvojenu na prošlogodišnjoj ediciji Kupa raznolikosti.

Ovogodišnje izdanje Kupa raznolikosti održano je od 7. do 9. rujna u sportskoj bazi Paleu u blizini grada Oradeae iz županije Bihor, a organizatori su bili Odjel za međuetničke odnose Rumunjske vlade i Rumunjska nogometna federacija u suradnji sa Sportskom udrugom Bihor i općinom Paleu.

Nogometne ekipe nacionalnih manjina su bile svrstane u četiri grupe gdje su igrale svaka sa svakom, dok su se prve dvije momčadi iz svake skupine kvalificirale u eliminacijsku fazu turnira. Nogometaši Zajedništva Hrvata su prošetai svo-

Do kraja utakmice nogometaši manjine Rutena nisu se uspjeli vratiti u igru, jedino su donekle ublažili konačni rezultat koji je na kraju pokazivao 4-2 u korist nogometaša Zajedništva Hrvata.

Iako je u nogometu uvijek najteže braniti ili ponoviti veliki uspjeh, naši igrači su to uspjeli i zaslužuju iskrene čestitke. Podsjetimo, ovogodišnjem izdanjem u Paleu, Kup raznolikosti je stigao do svog četvrtog izdanja, nakon što je prva edicija održana u Bukureštu, druga u Buftelai, a treća u Dumbraviți. Nogometaši Zajedništva su se inače okitili titulom viceprvaka na drugom izdanju turnira, lanjski su pobjed-

jom skupinom i već su se tada s odličnim izdanjima nametnuli kao glavni favoriti za osvajanje turnira. U prvoj utakmici deklasirali su s 15-0 sastav Turaka, a nešto bolje od Turaka su prošli nogometaši mađarske manjine koji su u srazu s nogometašima hrvatske manjine izgubili sa „samo“ 7-0. U eliminacijskoj fazi nije u nijednom trenutku bio doveden u pitanje konačni ishod utakmica naših igrača, najprije su nogometaši Zajedništva Hrvata pobijedili manjinu Grka s visokih 5-1, a identičnim rezultatom su se u polufinalu nametnuli i protiv sastava srpske manjine iz Rumunjske.

Pitanje pobjednika u velikom finalu turnira između nogometaša hrvatske manjine i manjine Rutena bilo je riješeno već u prvom dijelu utakmice, kada su naši igrači izvrsnom i usredotočenom igrom stalno pritiskivali protivnika i povelili s 3-0.

nopol Hrvata i preimenovati u Kup hrvatske manjine. Osim Florina Šaria, našim nogometašima su uputili čestitke Radu Bitea, predsjednik nogometne udruge Bihor, gospođe Eniko Lacziko i Adriana Petraru, iz Odjela za međuetničke odnose Rumunjske vlade, bivši rumunjski reprezentativac Zeno Bundeia i predsjednik Zajedništva Hrvata Slobodan Gera, inicijator natjecanja, koji je inače na svim utakmicama bodrio naše igrače. U utakmici za treće mjesto ukrajinska manjina je pobijedila srpsku manjinu s rezultatom 2-1. Po prvi put je na ovom turniru namijenjenom etničkom pluralizmu te suzbijanju ksenofobije i diskriminacije održano malonogometno natjecanje juniora nacionalnih manjina, a prvi pobjednik je sastav Lipovljana, dok su drugo i treće mjesto osvojile momčadi mađarske, odnosno grčke manjine.

Ivan Dobra

PROSLAVA BLAGDANA SVETOG MATEJE

Počela je škola, stigla jesen, a s njom i kirvaji.

Nakon svete Marije Male (blagdan Male Gospe) nastavljaju se kirvaji u karaševskim mjestima. Riječ kirvaj dolazi iz njemačkih krajeva, „KIRCHWEIH“ – kirvaj, znači blagoslov crkve.

Ovaj oblik svetkovine posebna je vrsta slavlja, a slavi je svako mjesto. To je uglavnom dan koji se veže uz naziv župe ili zaštinika župe, pa tako imamo kirvaje o blagdanu Velike Gospe, Male Gospe, Sv. Mateje itd..

jekla i znači "Božji dar". Evandeoski tekstovi i Djela apostolska navode Mateja na svim popisima dvanaestorice Isusovih učenika.

Prema Evanđeljima, Matej je bio carinik, sakupljač poreza na putu koji je kod Kafarnauma prelazio iz Galileje u Siriju, te je pripadao skupini ljudi koji su bili neumoljivi i često korumpirani, te od ostalih Židova smatrani i obredno nečistima.

Promijenio se nakon što ga je osobno Isus posjetio i blagovao u njegovoj kući. Spremno se

Selo Lupak, u istoimenoj općini, slavi svoj kirvaj na dan svetog Mateje, apostola i evanđelista. Svi se u selu pripremaju, i naravno, pripremaju najukusnija jela kako bi dočekali svoje goste iz drugih mjesta. Nakon svečane mise koju je pred-

odazvao pozivu da slijedi Isusa, a prije no što je to učinio, priredio je svečanu gozbu za rođake i prijatelje. Ime Matej je hebrejskoga porijekla i znači "Božji dar". Sveti Matej je zaštitnik grada Salerna i Trier (Njemačka), bankara, knjigovođa i poreznika, zaštitara.

Pa kako je sv. Matej bio sakupljač poreza izgleda da je njegova slika u lupačkoj crkvi na pravom mjestu. Jer u Lupaku je sjedište općine, i tu se skupljaju porezi (kao da je sv. Matej odabrao mjesto za crkvu čiji je on zaštitnik).

Stoga, prvom prilikom, dođite na kirvaj i u

vodio vlč. Mikola Lauš, ravnatelj temišvarske biskupske kancelarije, u suslavlju mjesnog župnika M. Tjinkula i župnika iz okolnih župa uslijedili su obiteljski ručkovi s gostima, a navečer narodno veselje.

Slika sv. Mateje, apostola i evanđelista, na oltaru lupačke crkve potaknula nas je razmisliti malo o sv. Mateji. Ime Matej je hebrejskoga porij-

mjesnu crkvu iz Lupaka. Obradovat će vas i nadahnuti propovijed našeg župnika, vlč. Tjinkula, vidjet ćete sliku sv. Mateja, „božjeg dara“ i veselit ćete se navečer na pučkom veselju. Jer ono što je Rečica za našu županiju, to je Lupak za našu općinu. Stoga se, cijenjeni i dragi čitatelji naših novina, pridružite veseljima na svim kirvajima!

Maria Lațchici

JOC ȘI VOIE BUNĂ LA RUGA DIN IABALCEA

În data de 8 septembrie, creștinii catolici dar și cei ortodocși, sărbătoresc nașterea Maicii Domnului, cunoscută în popor ca Sfânta Maria Mică. În Banatul de munte, mai multe localități sărbătoresc ruga sau „nigeia” în această perioadă. Sărbătoarea coincide cu sfârșitul verii și începutul anotimpului în care noaptea începe să se mărească, iar serile și diminețile încep să se răcorească, semn că se apropie toamna și iarna.

Astfel, sâmbătă, pe 8 septembrie, dar și a doua zi, duminică pe 9 septembrie, locuitorii satului Iabalcea și-au sărbătorit ruga. Încă de dimineață, localnicii și-au așteptat musafirii ca să participe împreună la slujba de la biserică după care a ur-

mat masa de prânz de unde nu a lipsit supa de găină, tradiționalele sarmale, friptura, prăjiturile, dar și răchia de prună. Toate aceste bunătăți au fost pregătite cu câteva zile înainte de către gospodinele harnice.

Spre seară, atât localnicii cât și oaspeții s-au adunat în centrul satului, unde formația lui Milan Todor a oferit muzică de calitate, creând astfel o atmosferă de neuitat. A fost vesel, toată lumea a dansat, și astfel, pe bună dreptate se poate spune despre iabalcenii că sunt printre „primii petrecăreți” din toate cele șapte sate croate. Și în acest an, programul muzical a fost susținut de către Uniunea Croaților din România.

Lina Tincul

RUJANSKI KLOKOTIČKI KIRVAJ

Posvećenje mjesne katoličke crkve, Klokotič slavi 12. rujna, na blagdan imena Marijina. Blagdan se imena Marijina počeo slaviti u španjolskoj biskupiji Cuenca već 1513. godine, a u 17. stoljeću, nakon pobjede nad Turcima kod Beča, papa Inocent XI. proširio ga je na cijelu Crkvu.

Po tradiciji, prvi karaševski danac na večernjoj kirvajskoj igranki u Klokotiču pokrenuli su mladi „regruti”. Regruti je termin s kojim su se nazivali mladići spremni za odsluživanje vojnog roka. U današnje vrijeme, međutim, ta je obveza ukinuta, ali se termin i dalje koristi za mlade punoljetne muškarce. Također, po tradiciji, mlade curice koje su završile osnovnu školu uhvatile su se u kolo odjenute narodnom karaševskom nošnjom.

Karaševske narodne kostime su

Tekst/foto:
Daniel Lucacela

ove godine odjenuli i dva regruta, koji nisu odustali od ideje KUD-a Klokotič da svi mladi određene dobi, na večernjem plesu, budu tradicionalno obučeni. Ideja je prvi put primjenjena na prošlogodišnjem kirvaju, a ustrajnost dvaju mladića može se interpretirati kao znak većeg zainteresiranosti mlađeg uzraštaja za tradiciju svojih predaka.

II. FORUM MLADIH PRIPADNIKA HRVATSKIH MANJINA

Od 21. do 23. rujna održao se II. Forum mladih pripadnika hrvatskih manjina na temu „Manjinsko obrazovanje na hrvatskom jeziku – iskustva mladih”.

Hrvatska matica iseljenika i Hrvatska manjinska samouprava u Koljnofu organizatori su bili II. Foruma mladih pripadnika hrvatskih manjina. Ovaj drugi skup održao u naselju Koljnof u zapadnoj Mađarskoj, mjesto poznato po vrlo aktivnoj hrvatskoj zajednici. Tijekom trajanja programa Foruma mladi pripadnici hrvatskih zajednica iz Austrije, Mađarske, Italije, Rumunjske, Slovenije i Crne Gore upoznali su se s poviješću i kulturom tamošnjih gradišćanskih Hrvata te su raspravljali o problemima manjinskog obrazovanja na hrvatskom jeziku.

među mladim pripadnicima hrvatskih manjinskih zajednica. Pri tome podrška roditelja školi predstavlja ključnog činitelja. Suradnja roditelja i škole mora se sustavno jačati.

Nedostatak kadrova za nastavu na hrvatskom jeziku predstavlja veliki problem. U tom smislu treba raditi na promicanju popularnosti nastavničkih zanimanja u hrvatskim manjinskim zajednicama, što pretpostavlja i poboljšanje njihova ekonomskog položaja.

Kako bi se situacija na tom području popravila neophodan je i angažman Republike Hrvatske.

Svi su sudionici foruma naglašavali potrebu očuvanja materinskog jezika u školama gdje žive njihove zajednice, kao glavnog elementa koji utemeljuje opstanak hrvatskoga identiteta. Oni su se upoznali s problemima i poteškoćama koje vladaju u školama s predavanjem na hrvatskom jeziku u različitim državama. Poteškoće koje se javljaju nisu iste u svim tim državama. Negdje se predaje hrvatski dijalekt a ne hrvatski standardni jezik, drugdje se zatvaraju škole zbog nedostatka djece, a negdje se ne mogu održati nastave na hrvatskom jeziku zato što manjkaju kvalificirani nastavnici govornici hrvatskog jezika.

Među zaključcima kojih su donijeli sudionici koljnofskog Foruma izdvajamo:

Stjecanje jezičnih kompetencija u obitelji zadržava svoju važnost, no škola preuzima sve veći dio tereta očuvanja hrvatskog jezika i kulture

U tom smislu Forum mladih pripadnika hrvatskih manjina preporučuje omogućavanje prakse studenata nastavničkih zanimanja iz Republike Hrvatske u hrvatskim manjinskim zajednicama kao i angažiranje studenata iz Republike Hrvatske kroz projekte sveučilišta, akademskih institucija, putem potpora europskih institucija i sl. te da se očekuje da se takva aktivnost studenata i dodatno vrednuje.

Tekst:
Daniel Lucacela

Foto: www.volksgruppen.orf.at

SVETKOVINA TRADICIJSKE KULTURE

U Vinkovcima, prijestolnici hrvatske tradicijske kulture, održane su od 7. do 16. rujna 2018. godine 53. Vinkovačke jeseni, manifestacija koja živi već 53 godine i slavi plodove rada, sve vrijedne ratare i žitelje slavonskog područja.

V eličanstvena vinkovačka manifestacija odvijala se pod geslom „Pregršt istine“ i promicala je autohtonost Slavonije, te njezinu bogatu prošlost, tradiciju, vrijednosti i identitet. Upravo na tu bogatu prošlost žitelji Slavonije su posebno ponosni. Uostalom, vinkovački kraj i cijela Slavonija nadaleko su poznati po svojoj otvorenosti, gostoljublju, plemenitosti i vedrini, a ova velika svetkovina hrvatske tradicijske kulture slavi slavonski duh i zajedništvo, ljepotu slavonske ravnice i bogatstvo koja ona daje.

Glavni pokrovitelj Vinkovačkih jeseni i ove godine bila predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović koja je, otvarajući ovu najveću smotru tradicijske kulture u Hrvata, pozdravila sve prisutne i zahvalila svima onima koji kroz ove 53 godine brinu da Vinkovačke jeseni žive kao manifestacija koja je nadišla okvire ovoga kraja.

“Vinkovačke jeseni odraz su slavlja života, onakvog kakav je nekada bio, kada smo u jesen brali plodove svoga rada i slavili život. Ova manifestacija postala je dio kulturne i povijesne baštine, ne samo Hrvatske, nego i Europe i cijeloga svijeta”, naglasila je predsjednica Grabar-Kitarović.

Na Vinkovačkim jesenima nije sve bilo samo u znaku folklora i tradicije. Organizatori su pripremili i bogat program za mlade i sve one koji se tako osjećaju, a uključivao je poznata imena s hrvatske glazbene scene. Manifestaciju je ove godine otvorio koncert Guiliana, a među ostalim zvučnim imenima, pojavili su se TBF, Klapa Cambi s Ivanom Šebaljom & The Bechars, Zlatko Pejaković, Jole, Ivan Zak, Zvonko Bogdan, Slavonske Iole, Pravila Igre, Marija Pavković Snaša te Tamburaši za dušu koji su i zatvorili 53. Vinkovačke jeseni.

Velika završnica manifestacije započela je Svečanim mimohodom, najposjećenijom i najspektakularnijom priredbom Vinkovačkih jeseni i revijom konjskih zaprega. Vinkovačkim ulicama i trgovima prošlo je više od 4.500 članova iz 76 folklorne skupine, 30 konjskih zaprega i 20 jahača, sudionika 53. Vinkovačkih jeseni. U raskošnoj, raspjevanoj i razigranoj povorci folkloraša bili su i članovi Karaševske zore, KUD-a Zajedništva Hrvata, koji su u drugom dijelu Državne smotre izvornog hrvatskog folklora imali i kratki nastup na glavnoj pozornici u središtu grada.

Nakon mimohoda, KUD-ovi i građani na ulicama grada, Slavanskom sokaku i stadionu Cibalijske zaplesali su najveće kolo 53. Vinkovačkih jeseni.

Ivan Dobra

MULTIKULTURALNI PROGRAM NA WORLD EXPERIENCE FESTIVALU U BUKUREŠTU

Na kulturnom događaju u glavnom gradu Rumunjske sudjelovale su 70 ambasade, kulturni instituti, međunarodne organizacije, etničke zajednice, nacionalne manjine i veliki broj umjetnika iz raznih krajeva svijeta.

Od 03. do 09. rujna 2018. održan je u Bukureštu World Experience festival, jedan od najvažnijih multikulturalnih festivala na regionalnom nivou, a čije prve tri edicije su se odvijale pod nazivom Festival Ambasada. Organizator festivala iz rumunjskog glavnog grada bila je udruga ESCU, nevladina, apolitička i nonprofitna organizacija čije je djelovanje usredotočeno ponajprije na poboljšanje kulturnog i odgojnog nivoa rumunjske publike.

World Experience Festival je ponudio mnogobrojnoj publici izuzetan multikulturalni program tematski orijentiran na proslavu svjetske muzičke baštine 70 nacija, a u tu svrhu je preko 100 umjetnika prikazalo na glavnoj sceni festivala glazbu i kulturnu specifičnost nekih država kao što su Italija, Sudan, Indonezija, Kolumbija, Kuba, Peru, Japan, Turska, Vietnam, Indija, Iran, Cipar, Argentina,

Armenija, Kina, Irska, Brazil, Grčka, Rumunjska i mnoge druge. Za vrijeme trajanja festivala mogla se pogledati, u premijeri, izložba muzičkih tradicionalnih instrumenata iz raznih krajeva svijeta, iz Srednjeg Istoka, Latinske Amerike, Europe ili Afrike te su prikazani dokumentarni filmovi nagrađeni na raznim filmskim festivalima, kao i drame i komedije sa snažno izraženim identitarnim aspektima o muzici i kulturi države porijekla. Glavna konferencija festivala, “Connecting the world through music”, bila je namijenjena muzičkoj diplomaciji i diskusiji oko uloge glazbe kao snage društvene kohezije, koja može promovirati društvene, kulturne i političke ciljeve i biti katalizator svjetskog mira.

Karaševska zora je upečatljivim nastupom na sceni World Experience Festivala oduševila ljubitelje autentične glazbe. Nastup folklornog ansambla Zajedništva Hrvata održan je u subotu 09. rujna u parku Titan, koji je s više od 35 postavljenih štandova i mnogobrojnim radionicama raznog karaktera preobražen za vrijeme trajanja festivala u jedan minijaturni svijet multikulturalnih iskustava. Uz Karaševsku zoru i folklorne ansamble nacionalnih manjina iz Rumunjske, na sceni iz parka Titan održani su spektakli Ahalina Folklore Group iz Sudana, Terra-sonora iz Italije, Sora Iwung Foundation iz Indonezije te drugih umjetnika iz raznih krajeva svijeta.

Ivan Dobra